

2007-2008 Mali Yılı Bütçelerinin Değerlendirilmesi

Yrd.Doç.Dr. Serpil AĞCAKAYA
Süleyman Demirel Üniversitesi
İİBF, Maliye Bölümü

I. Giriş

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca 2006 yılından itibaren, “konsolide bütçe” uygulamasından uluslararası standartlarla uyumlu ve daha geniş kapsamlı olan “merkezi yönetim bütçe” uygulamasına geçilmiştir. Böylece, merkezi yönetim içinde yer alan, fakat bütçe dışında kaynak kullanan kamu idareleri bütçeye dahil edilmiş, ayrıca düzenleyici ve denetleyici kurumların, gelir ve harcamaları da bütçe kapsamına alınmıştır. Bu sayede, kamu kesimi daha doğru ve gerçekçi bir şekilde sınıflandırılarak bütün kamu idarelerinin gelir ve giderleri bütçe içine alınmıştır.

Bütçe bilindiği gibi; bir ülkenin belli bir döneme ait gelir ve giderlerini tahmin eden, bunların yürütülüp uygulanmasına izin veren önemli belgedir. Aynı zamanda bütçe (Bulutoğlu,2004:46), hükümetin bürokrasiden yapmasını istediği kamu hizmetlerinin bir sipariş listesidir. Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 15. maddesinde bütçe; “Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir ve gider tahminlerini gösteren, bunların uygulanmasına ve yürütülmesine yetki ve izin veren bir kanundur.” şeklinde tanımlanmıştır.

Ülkemizde bütçeler, bir yıllık icraat programları olduğu için, yıllık olarak tahmin edilmekte ve uygulanmaktaydı. Ancak, “5018 sayılı Kanun” kapsamındaki bir düzenleme ile, kamu politikalarını şekillendirmek ve kaynak tahsisini bu çerçevede yönlendirmek amacıyla, 2006–2008 dönemini kapsayan “Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planın” hazırlanmasıdır. Bu düzenleme ile ilk kez 2006 yılı başından itibaren üç yıllık “orta vadeli bütçe” (çok yıllık bütçeleme sistemi) uygulamasına geçilmiştir.

Mali Yıl Bütçe Büyüklüklerini açıklayan Maliye Bakanı, 18.10.2007 tarihinde yaptığı bütçenin meclise sunuş konuşmasında; mali disipline ve yargısal reformlara devam edileceğini, bu bağlamda sosyal güvenlik reformunun hayata

geçirileceğini, kamu borç stokundaki düşüşün sürdürüleceğini, faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısının azaltılacağını, harcama kalitesinin artırılacağını ifade etti.

Bu çalışmada, 2008 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısı hakkında açıklanan veriler dikkate alınarak, 2007 yılı orta vadeli harcama planı çerçevesinde oluşan rakamlarla, 2008 yılı için öngörülen rakamların analizi yapılarak hedeflerden sapmalara yer verilecek, çok yıllık bütçeleme sisteminin uygulanabilirliğinin sonuçları hakkında bir değerlendirme yapılacaktır.

II. 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin Özellikleri Ve Hedefleri

Devletin 2008 yılında tahsil edeceği gelirler ile bu gelirleri kullanarak yapacağı harcamaların bir arada gösterildiği bütçede, hedefler, enflasyonla mücadele politikasının desteklenmesi, kamu sektörü için belirlenen faiz dışı fazla hedefine merkezi yönetim bütçesi ile katkıda bulunması, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli elde edilmesinin ve kullanılmasının sağlanması, hesap verilebilirliğin ve mali saydamlığın güçlendirilmesi, mali disiplinin sürdürülmesi kamu mali yönetimi ile reform çalışmalarının sonuçlandırılması, kamu harcamalarının kalitesinin artırılması ve kaynakların öncelikli ve kısa sürede sonuç alınan projelere yönlendirilmesi olarak belirlendi. 2008 – 2010 döneminde izlenecek makro politikalar ve hedefler öncelikle “Orta Vadeli Program” da belirtilmiştir (DPT, 2007).Anılan dönemde esas alınacak temel önceliklerden birisi, 5018 sayılı kanunun etkin bir şekilde uygulanmasının sağlanmasıdır.

2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Tasarısı, çok yıllık bütçeleme anlayışı içerisinde aşağıda yer alan hedefler doğrultusunda hazırlanmıştır: (M.B,2007: 79–80)

- Tesis edilen mali disiplini devam ettirmek,
- Makro ekonomik istikrarla birlikte sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak,

- Enflasyonla mücadele politikasını desteklemek,
- Kamu borç stokundaki düşüş eğilimini devam ettirecek bir faiz dışı fazla gerçekleştirmek ve tüm kamu sektörü için belirlenen faiz dışı fazla hedefine merkezi yönetim bütçesinin azami derecede katkı yapmasını sağlamak,
- Etkin bir borçlanma politikası izlenmesi ve mali disiplinin sağlanması yoluyla faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısını hafifletmek,
- Bütçe harcamalarını sağlam gelir kaynaklarıyla karşılamak ve kaynak-harcama dengesini göz önünde bulundurmak,
- Kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesini ve kullanılmasını temin etmek,
- Kamu harcamalarının kalitesini arttırmak
- Hesap verilebilirliği ve mali saydamlığı güçlendirmek,
- Kamu mali yönetim reformuna tüm unsurları itibarıyla işlerlik kazandırmak,
- Yatırıma ayrılan kaynakların öncelikli ve kısa sürede sonuç alıcı projelere yönlendirilmesini temin etmek,
- Verimliliği ve üretimi teşvik edici bir tarımsal destekleme politikasını oluşturmak.
- Uygulamaya konulacak sosyal politika ve programlarla gelir düzeyi düşük kesimleri desteklemek,
- Kırsal kesimin alt yapısını güçlendirmek.

18 Ekim 2007 tarihinde Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2008 Bütçe değerlendirmesinin yanı sıra Türk ekonomisindeki makro ekonomik gelişmeler hakkında bilgi vererek, 2007 tahminleri ile 2008 beklentilerini de açıklamıştır.

Tablo: 1' de, DPT tarafından belirlenen makro ekonomik göstergeler esas alınmıştır.

Tablo 1: 2007 Ve 2008 Yılları Makro Ekonomik Hedefler

	2007 Yılı Gerç.	2008 Tahmin
GSMH (Milyon YTL)	646.893	716.596
GSMH (Milyar \$)	488.959	520.177
Büyüme (%)	5.0	5.5
ÜFE (Yıl Sonu %)	6.08	3.75
TÜFE (Yıl Sonu %)	6.50	4.00
İthalat (CIF) (Milyar \$)	166	182
İhracat (Milyar \$)	104	117
Dış Ticaret Açığı	62	65

Kaynak: Maliye Bakanlığı, 2007-2008 Bütçe Gerekeşi, http://ekutup.dpt.gov.tr/program/2008_programi.pdf

Yukarıdaki Tablodan yola çıkarak yapılan hesaplamalar göre ortalama dolar kurunun 2007 yılında 1.323 YTL, 2008 yılında ise 1,377 YTL olacağı öngörülmektedir.

2008 yılında GSMH, 31,218 milyar dolar artarak 520,177 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2008 yılı Hükümetçe "büyüme yılı" olarak kabul edilmiş ve büyüme % 5,5 olarak tahmin edilmiştir.

2008 yılında ithalat 182,0 milyar dolar, ihracat 117,0 milyar dolar ve dış ticaret açığı artmaya

devam ederek, 2007 yılı tahmini rakamı olan 62 milyar dolardan, 65 milyar dolara yükselecektir.

Dolayısıyla kur seviyelerinin 2008 yılı boyunca da düşük seyretmeye devam edecek olması bir taraftan ithal ürünlerin maliyetini düşürerek enflasyonun azalması yönünde olumlu bir etki oluştururken, diğer taraftan da ithalattaki artış hızının, ihracattan fazla olmasına ve dış ticaret açığının yükselmesine neden olacaktır.

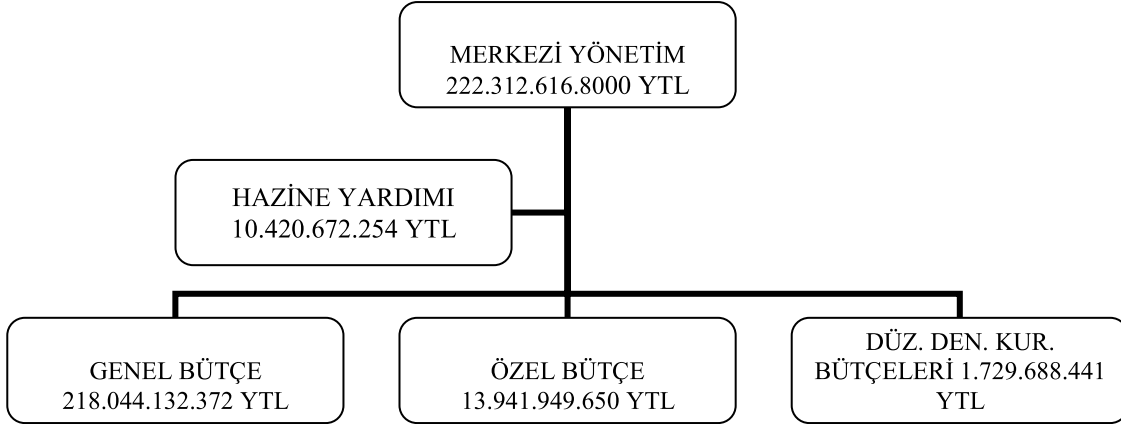
Her ne kadar Maliye Bakanlığı, bu konuda tahminde bulunmamışsa da cari açığında artmaya devam edeceği görülmektedir.

III. Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri

2008 yılı Merkezi Yönetim Bütçesi büyüklüğü 222,313 milyar YTL olarak belirlenmiştir. Aşağıda da ifade edildiği üzere Merkezi Yönetim bütçesi hesaplanırken; Genel Bütçe, Özel Büt-

çe ve Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Bütçelerinin giderleri toplanmış ve bu tutardan çifte hesaplamayı engellemek amacıyla Genel Bütçeden Özel Bütçeye aktarılan hazine yardımları ile Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlardan Genel Bütçeye aktarılan gelir payları düşülmüştür.

Rakamlarla Merkezi Yönetim Bütçesi

Merkezi Yönetim Bütçesi içerisinde bütçelerin büyüklüklerine baktığımızda 2008 yılından genel toplam içinde en büyük payın % 93 ile Genel Bütçeye ait olduğunu görüyoruz. Özel Bütçeli idareler içerisinde temel büyüklüğü üniversiteler oluştururken % 6'lık pay ile ikinci sırada yer almaktadırlar. Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar ise % 1'lik bir paya sahiptirler.

2007 ve 2008 yılları bütçe büyüklükleri mukayese edildiğinde, çarpıcı rakamlar ortaya çıkmaktadır. Tablo:2 den de anlaşılacağı üzere, 2008 Mali Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi 17,7 milyar YTL'lik

açıkla bağlanmıştır. 2008 yılı için enflasyon hedefi % 4 olarak belirlenmiş olmasına rağmen, faiz giderlerindeki 7 milyar YTL'lik artış, ülkemizin içinde bulunduğu borç sarmalının makro büyüklüklere yansıdığını göstermektedir. Kalkınmakta olan bir ülkede bütçenin dörtte birinin faiz ödemelerine ayrılması Türk ekonomisini önümüzdeki dönemlerde oldukça zorlu günlerin beklediğinin açık bir göstergesidir.

2008 yılı bütçesinde faiz dışı fazla hedefi 1 puan geri çekilerek %5,5'e düşürülmüş meydana gelen fazlanın nerelerde kullanılacağı açıklığa kavuşturulmamıştır.

Tablo 2: 2007 - 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri

(Milyar YTL)	2007 Yılı Gerç.	2008 Hedef	GSHM'ya Oranı (%)	
1-Merkezi Yönetim Bütçe Gid.	202,863	222,313	31,4	31,0
-Faiz Hariç Bütçe Giderleri	153,854	166,313	23,8	23,2
-Faiz Giderleri	49,000	56,000	7,6	7,8
2-Merkezi Yönetim Bütçe Gel.	187,970	204,566	29,1	28,6
-Vergi Gelirleri	151,066	171,206	25,0	23,4
3-Bütçe Açığı	14,884	17,766	2,3	2,5
4-Faiz Dışı Fazla	34,116	38,244	5,7	5,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı, 2007-2008 Bütçe Gerekçesi

2008 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Gelirlerinin 171.206 milyar YTL'si vergi gelirlerini geriye kalan 36,9 milyar YTL'si ise vergi dışı ve diğer

kalemlerden oluşmuştur ve bu kalem toplam 204,6 milyar YTL olarak öngörülmüştür. Bütçe gelirlerinde dönem içerisinde % 13,3'lük bir

artış beklendiğine göre, yeni vergi zamlarının kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Oysa programda vergiye ilişkin önemli maddeler yer almakta, hatta anayasa değişikliği yapılarak vergi artışlarının ancak ilgili vergi kanunlarıyla yapılabileceğini hükme bağlanacağı belirtilmektedir. Anayasal iktisat teorisinin kurucularından, 1986 Nobel Ekonomi Ödülü sahibi James M. Buchanan'ın vergiler ile ilgili temel kuralların anayasal düzeyde tespit edilmesi konusundaki analizleri içeren soruları hala önemini korumaktadır: (Aktan, 2002 ve Savaş, 1997). “Vergilerin sınırı nedir? Devletin vergileme üzerindeki hak ve yetkisi sınırsız bir yetki midir?”

“Yoksa, egemenlik hakkını elinde bulunduran devlet, bu yetkisinin istediği şekilde ve sınırsız bir şekilde kullanabilir mi? Vergiler hangi noktaya kadar artırılabilir? Vergileme üzerinde demokratik sınırlamalar mümkün müdür? Eğer değilse, anayasal sınırlamalar getirilmeli midir? Vergile-

rin ne kadar yüksek olacağı konusunda bir şeyler söylenebilir mi? Ne tür anayasal sınırlamalar getirilebilir? Vergi üzerine konulacak sınırlar ne şekilde düzenlenmeli ve uygulanmalıdır?” Bu bağlamda son yıllarda “Ekonomik Anayasa Reformu” üzerine çalışmalar, gerek akademik çevrelerde, gerekse siyasi çevrelerde ve ülke uygulamalarında büyük ilgi görmektedir.

A- Bütçe Giderleri

Merkezi yönetimin toplam gider bütçesi; genel bütçe, özel bütçe ve düzenleyici ve denetleyici kurumlar gider bütçelerinin toplanmasıyla elde edilir. Ancak, yukarıda da belirtildiği gibi dikkat edilmesi gereken temel nokta, çifte sayımın engellenmesidir.

Aşağıdaki Tablo'da kamu harcamalarının, yapılan hizmet esas alınarak gruplandırıldığı, fonksiyonel dağılım yer almaktadır.

Tablo 3: Bütçe Giderlerinin Fonksiyonel Sınıflandırılması

(Milyar YTL)	2007 Yılı Gerç.	2008 Hedef	GSMH'ya Oranı	
Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	202,853	222,313	31,4	31,0
Merkezi Yönetim Faiz Dışı Giderler	153,854	166,313	23,8	23,2
1- Personel Giderleri	44,112	48,672	6,8	6,8
2- Sos. Güv. Kur. Dev. Primi Giderleri	5,880	6,405	0,9	0,9
3- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	21,862	22,905	3,4	3,2
4- Faiz Giderleri	49,000	56,000	6,6	6,8
5- Cari Transferler	63,121	69,206	9,8	9,7
6- Sermaye Giderleri	11,686	11,775	1,8	1,6
7- Sermaye Transferleri	3,580	20,84	0,6	0,3
8- Borç Verme	3,612	3,934	0,6	0,5
9- Yedek Ödenekler	0	1,331	0,0	0,2

Kaynak: Maliye Bakanlığı, 2007-2008 Bütçe Gerekçesi

2008 bütçesinin giderleri kalemler itibariyle incelendiğinde; en önemli kalemlerden biri olan faiz giderleri, 2008 yılında % 14,3 oranında artarak 56,0 milyar YTL'ye yükselmesi beklenmektedir. Hükümet borçlanma maliyetlerini düşürdüğü halde, borç stokunun yükselmesi nedeniyle faiz yükü artışı göstermiştir. Daha önce de belirtildiği gibi bütçenin dörtte biri, faiz ödemelerine ayrılmasından dolayı geriye kalan ödemeler, dörtte üçle yapılacaktır.

2008 bütçesinde diğer önemli bir kalem olan personel harcamaları, ilgili yıl için 48,7 milyar

YTL olarak öngörülmüştür. Hükümet 2008 yılı için personel giderlerini yalnızca 5,085 milyar YTL artırmıştır. GSMH'ya göre, bütçeden kamunun tüm çalışanlarına ayrılan ödenek 5,085 milyar YTL'dir. Bu rakam faiz giderlerine 2008 yılı için ayrılan 7 milyar YTL'lik artışın altında kalmaktadır. Orta vadeli mali plan kapsamında enflasyon hedefinin %4 olacağı beklentisinin gerçekleşmesi çok zor olduğundan bütçe büyüklüğünün daha fazla artması da muhtemeldir. Orta vadeli mali plan çerçevesinde, 2008 yılı bütçesinin temel amacı mali disiplin sağlanmasıdır. Yapılan analizler gösteriyor ki; 2008 yılı bütçesi-

yle mali disiplinin sağlanmasında, bazı tehditler dikkati üzerine çekmektedir.

2007 yılında 11.688 milyar YTL olan yatırım harcamalarının, 2008 yılında da aynı rakamlarda kalması GSMH büyümesinin kamu yatırımlarını artırmayacağını, uzun dönemde istihdamla mücadelenin kamu sektörü tarafından gerçekleştirilemeyeceğinin bir işaretidir.

2008 yılı bütçesi içerisinde, hükümet, özellikle sosyal güvenlik reformunu desteklemek amacıyla, sosyal güvenlik ödeneğini % 86,4 artırarak 28,9 milyar YTL'ye çıkarmıştır.

Bütçe giderleri tahmin edilirken, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 2008 yılından itibaren yürürlüğe gireceği, kamu personel reformunun Mali Plan döneminde uygulamaya konulacağı, Devlet memurları ile bakmakla yükümlü oldukları kişilerin sağlık giderlerinin ilgili kurum bütçelerinden karşılanmaya devam edileceği ve kamu personeline mali imkanlar ve program hedefleriyle uyumlu maaş ve ücret artışı sağlanacağı varsayılmıştır (T.C. Maliye Bakanlığı, Ankara 2007:61). Böylece hükümetin

sosyal amaçlı yardım ve sağlık giderlerine önem ve ağırlık verdiği anlaşılmaktadır.

Bütçe giderlerinin GSMH'ya oranı % 31 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

B- 2008 Yılı Bütçe Gelirleri

Merkezi yönetimin gelir bütçesinin gider bütçesinde olduğu gibi Genel Bütçenin, Özel Bütçeli İdarelerin ve Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların gelir cetveli toplamından oluşmaktadır. Türk vergi sisteminde en önemli gelir kalemini vergiler oluşturmaktadır.

2008 yılı için, 204,6 milyar YTL'lik gelirin % 83,7'si yani, Tablo'da ifade edildiği gibi 171,206 milyar YTL vergi gelirlerinden ve 33,4 milyar YTL'si yani % 16,3'ü vergi dışı diğer gelirlerden oluşmaktadır. 2008 yılında, 2007 yılına göre vergi gelirlerinin % 13 oranında artacağı öngörülmektedir. Hatta 2007 yılında vergi gelirlerinin beklenen rakamların altında seyretmesi, 2008 yılı içinde öngörülen artışların fazla iyimser yapıldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 4: Vergi Gelirlerinin Sınıflandırılması

Milyar YTL	2007 Yılı Gerç.	2008 Hedef	ARTIŞ ORANI (%)
Gelir Vergisi	34,640	38,100	10,0
- Kurumlar Vergisi	13,075	14,500	10,9
- Özel Tüketim Vergisi	38,321	44,719	16,7
Dahilde Alınan KDV	16,500	17,652	7,0
İthalatta alınan KDV	26,000	30,500	17,3
Motorlu Taşıtlar Vergisi	3,472	3,877	11,7
BSMV	3,220	3,976	23,5
Damga Vergisi	3,707	4,200	13,3
Harçlar	4,800	5,400	12,5
Diğer Vergiler	7,321	8,282	13,1
Vergi Gelirleri Toplamı	151,056	171,206	13,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı, 2007-2008 Bütçe Gerekçesi

Hiç şüphesiz 2008 yılı bütçesinde dolaylı vergilerin % 66'lar seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. (114,5 YTL'si KDV, ÖTV, BSMV, Özel Tüketim Vergisi, şans oyunlarını içermektedir). Dolaysız vergilerin payı ise % 33,1 düzeyindedir. (56,6 milyar YTL'si gelir vergisi ve kurumlar vergisidir.)

Bu da ülkemizde toplanan vergilerin yükünü, özellikle memur, işçi gibi ücretli kesimin çekeceğinin göstermektedir.

Sonuç olarak; 2007 yılı vergi gelirleri gerçekleşme tahminlerinin bütçe hedefinin gerisinde kaldığı, 2008 yılında da aynı şekilde dolaylı vergilere

yüklenildiği, verginin tabana yayılmadığı, kayıt dışı ekonominin büyüdüğü, vergide reform sözlerinin bir türlü gerçekleşemediği görülmektedir.

C- 2008 Yılı Bütçe Açığı

Bütçe giderleri, bütçe gelirlerini aşıyorsa, bütçe denklighinden uzaklaşılır. Daha önceki anlatılan verilere dayanarak;

Merkezi yönetim gider bütçesinin 222.313 milyar YTL olduğunu ve bu giderlerin 204.556 milyar YTL'lik kısmının bütçe gelirleriyle finanse edildiği ve 17.757 milyar YTL'lik bir bütçe açığı ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bu açığın ise artık günümüzde, “verginin bir alternatifi olan borçlanma” ile finanse etmeye devam edileceğinin bir ifadesidir.

IV. Genel Değerlendirme

2008 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinin ekonomik ve mali etkilerinin değerlendirilmesi yapıldıktan sonra şu sonuçlara ulaşılmıştır:

2008 yılı bütçe açığı 17.8 milyar YTL tahmin edildiğine göre açığın GSMH'ye oranı % 2,5 olarak hesaplanmıştır. Bu oran AB kriterlerine uygun olsa dahi, ülkemiz, bütçe açığı, dış ticaret açığı, cari açık gibi kavramlar karşısında bir “açıklar ülkesi” görünümündedir.

2008 yılında bütçe gelirlerinde % 13,3'lük bir artış beklendiğine göre, yeni vergi zamları da kaçınılmaz olacaktır. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan “mali disiplinin sağlanması hususuna sık sık vurgu yapması ile bu durum çelişki arz etmektedir.

2007 yılında 15,3 milyar YTL olarak gerçekleşmesi beklenen yatırımlar için, 2008 yılı için ayrılan pay 13,9 milyar YTL olarak açıklanmıştır. Bütçe içinde yatırımlara ayrılan ödenek artış göstermesi gerekirken, bilakis % 7,5'ten %6,2'ye gerilemiştir. İstihdamla mücadelenin tek çıkar yolu yatırımlar olduğuna göre, bu durumun işsizliği daha da şiddetlendireceği kaçınılmazdır.

2008 yılı için enflasyon hedefi % 4 olarak belirlenmiştir. Buna rağmen faiz giderleri 2008

yılında % 14,3 oranında artarak 56,0 milyar YTL'ye yükselmesi beklenmektedir. Bu durum ülkemizin içinde bulunduğu borç kısır döngüsünün daha da artacağına bir işaretidir.

Ülkemizde transfer giderleri içerisinde en büyük paya sahip olan faiz giderlerinin makro ekonomik gelişmeleri de olumsuz etkileyeceği ortadadır.

Faiz dışı fazla hedefinin 1 puan aşağıya çekilmesiyle, meydana gelen fazlanın nerelerde kullanılacağı belirtilmemiştir.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yılda dolaylı vergilerin oranının (KDV, ÖTV, ...) artırılması durumunda zaten çarpık olan vergi yapısı daha da çarpıklaşabilecektir. Aynı zamanda vergi yükünün dağılımındaki adil olmayan yapıyı artıracaktır.

Dolaylı vergilerin ağırlıklı olduğu bir ekonomide, verginin tabana yayılmadığı ve kayıt dışı ekonominin daha da büyüdüğü gözlemlenmektedir.

2007 – 2009 yıllarının kapsayan Orta Vadeli Mali Planın, öngörülen makro ekonomik dengeler dik-kate alındığında gerçekçi olmadığını ve hedeflerin tutturulmasının güç olacağı görülmektedir.

Son söz olarak 2008 yılı Merkezi Yönetim Bütçesinde istikrarın sağlanabilmesi için, öncelikle bütçe disiplinin sağlanması esas olmalıdır.

Kaynakça

- Aktan, C.C., (2002), *Anayasal İktisat, Siyasal Kitabevi, Ankara.*
- Bulutoğlu, K., (2004), *Kamu Bütçesi, Kamu Harcamaları Kamu Borçları, Batı Türkel Yayıncılık, İstanbul.*
- DPT, *Orta Vadeli Program, (2008 – 2010), ekutup.dpt.gov.tr/program/200810.pdf*
- http://ekutup.dpt.gov.tr/program/2008_programi.pdf
- Savaş, V.F., (1997), *Anayasal İktisat, 3.Baskı, İstanbul.*
- T.C. Maliye Bakanlığı, *2007 Yılı Bütçe Gerekçesi, Ankara.*
- T.C. Maliye Bakanlığı, *2008 Yılı Bütçe Gerekçesi, Ankara.*
- T.C. Maliye Bakanlığı, *2007 Yıllık Ekonomik Rapor, Ankara*
- TÜSİAD., (2002), *Bağımsız Düzenleyici Kurumlar ve Türkiye Uygulaması, Yayın No: TÜSİAD-T/2002-12/349, Aralık.*